

**1^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων
«Απαγόρευση των φυλετικών διακρίσεων»**

**Πρόεδρος: Καρανίκας Γεώργιος
Αντιπρόεδρος: Καραμουσαλίδου Κατερίνα**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Χαιρετισμός του Προεδρείου	Σελίδα 3
2. Η ιστορική επισκόπηση της Σύμβασης και ο ρόλος της Επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων	Σελίδα 4
2.1. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)	Σελίδα 4
2.2. Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων	Σελίδα 4
2.3. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων	Σελίδα 5
3. Περιεχόμενο της Σύμβασης- Η Αρχή της Απαγόρευσης των Διακρίσεων	Σελίδα 5
4. Το άρθρο 1 και το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης	Σελίδα 6
4.1. Η έννοια της φυλετικής διάκρισης	Σελίδα 7
4.2.1. Διακρίσεις εκτός πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης	Σελίδα 8
4.2.2. Διακρίσεις στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου	Σελίδα 9
4.2.3. Άμεση και έμμεση διάκριση	Σελίδα 10
4.3. Apartheid και κοινωνικός διαχωρισμός	Σελίδα 11
5. Οι υποχρεώσεις των κρατών μερών	Σελίδα 12
5.1. Γενικές υποχρεώσεις	Σελίδα 12
5.2. Τα ειδικά μέτρα	Σελίδα 12
5.3. Υποχρέωση παροχής έννομης προστασίας σε θύματα διακρίσεων	Σελίδα 13
5.4. Η υποχρέωση λήψης μέτρων στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και των πληροφοριών	Σελίδα 14
6. Τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση	Σελίδα 15
7. Ερωτήματα προς ανάπτυξη	Σελίδα 15
8. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	Σελίδα 15
9. Βιβλιογραφία	Σελίδα 16

1. Χαιρετισμός του Προεδρείου

Αγαπητοί/ες συμμετέχοντες/ουσες,

Με χαρά σας καλωσορίζουμε στην 1η Μαθητική Προσομοίωση “Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη”, και συγκεκριμένα στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων. Ως συμμετέχοντες και μέλη αυτής της Επιτροπής, θα κληθείτε να αναλάβετε το δικό σας «ρόλο», και να ασχοληθείτε με ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα που αφορούν την έννοια της φυλετικής διάκρισης, τις εκφάνσεις της και τα μέτρα για την αντιμετώπιση της. Στόχος είναι να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας, έχοντας κατανοήσει αυτές τις προβληματικές και μέσα από το διάλογο και τη συνεργασία σας να παραθέσετε τις δικές σας προτάσεις και λύσεις.

Ευελπιστώντας πως η συμμετοχή σας σε αυτή την Προσομοίωση να αποτελέσει για εσάς μία μοναδική εμπειρία, δημιουργήσαμε για σας τον ακόλουθο Οδηγό Μελέτης. Στόχος του είναι να σας αποτελέσει ένα εργαλείο για την έρευνα σας και να σας δώσει τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές και ιδέες ώστε να ξεκινήσετε στην συνέχεια την προσωπική σας αναζήτηση προτάσεων και επιχειρημάτων, για την καλύτερη προετοιμασία σας.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση, και ανυπομονούμε να σας γνωρίσουμε από κοντά .
Ως τότε παραμένουμε στη διάθεση για οποιαδήποτε απορία ή διευκρίνιση.

Καλή επιτυχία και καλή διασκέδαση σε όλους!

Με εκτίμηση,

Γεώργιος Καρανίκας, Πρόεδρος

Κατερίνα Καραμουσαλίδου, Αντιπρόεδρος

2. Η ιστορική επισκόπηση της Σύμβασης και ο ρόλος της Επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων

2.1. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) συνιστά έναν παγκόσμιο οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Καταστατικού Χάρτη από τα κοινοβούλια των κρατών μελών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη ,με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

2.2. Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 21 Δεκεμβρίου 1965, τη Διεθνή Σύμβαση περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων.

Το ζήτημα αυτό λοιπόν, ήταν ένα από τα ζητήματα που απασχόλησε τον ΟΗΕ, από τα πρώτα στάδια της ίδρυσης του. Η υιοθέτηση της, αποτελεί πραγματικά το αποτέλεσμα μιας συνολικής προσπάθειας των Ηνωμένων Εθνών να προβάλλει αντίσταση σε ξενοφοβικές, και κυρίως αντισημιτικές τάσεις που εκδηλώθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου κατά τα έτη 1959-1960.

Η Διεθνής Σύμβαση περί καταργήσεως κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων αποτελεί σήμερα το μόνο εργαλείο της διεθνούς κοινότητας για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, όντας:

- α) **παγκόσμια** σε εμβέλεια,
- β) **εκτενής και πλούσια** στο ρυθμιστικό της πεδίο,
- γ) **νομικά δεσμευτική** για όλα τα κράτη μέρη που την έχουν υπογράψει και επικυρώσει,
- δ) και **εξοπλισμένη** με έναν **μηχανισμό ελέγχου** που εγγυάται την διαχρονική και ουσιαστική εφαρμογή της.¹

Είναι μία πραγματικά οικουμενική Σύμβαση, αριθμώντας συνολικά 177 κράτη μέρη τα οποία δεσμεύονται από τις διατάξεις της. Βασική αρχή της είναι η απαγόρευση των διακρίσεων σε όλες τις πιθανές μορφές εμφάνισης τους, ώστε να καταστεί δυνατή η απόλαυση των δικαιωμάτων χωρίς διαχωρισμό με βάση τη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, ή την εθνική ή εθνολογική προέλευση.

¹ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία»- Εκδόσεις Σάκκουλα- 2016, σελ.175-176

2.3. Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων είναι ένα όργανο συγκροτούμενο από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, προβλέπεται από την ίδια Σύμβαση, και αποτελεί το επίκεντρο ενός πρωτοποριακού για την εποχή της μηχανισμού ελέγχου που έχει επιφορτιστεί με το καθήκον να επιβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της από τα κράτη μέλη.

Όλα τα κράτη μέλη της Σύμβασης οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της στο εσωτερικό τους. Ουσιαστικά, τα κράτη-μέλη οφείλουν να προσαρμόσουν την εθνική τους νομοθεσία με τις διατάξεις της Σύμβασης.

Οι υποβαλλόμενες εκθέσεις εξετάζονται από την Επιτροπή, η οποία στη συνέχεια εκδίδει και αποστέλλει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη τις «Καταληκτικές Παρατηρήσεις» της εκφράζοντας τις ανησυχίες και της επισημάνσεις τις επί αυτών. Συχνά η Επιτροπή ζητά από τα κράτη συμπληρωματικές πληροφορίες, διευκρινήσεις ή τη λήψη μέτρων, όπως π.χ. η κύρωση κι άλλων διεθνών συμβάσεων για την επίτευξη της εξάλειψης των φυλετικών διακρίσεων.

Πέραν της διαδικασίας των υποβαλλόμενων εκθέσεων, η Επιτροπή έχει την διαθέσει ακόμα 3 μηχανισμούς-διαδικασίες με τις οποίους να εξετάζει προσφυγές για παραβιάσεις των διατάξεων του Συμφώνου:

- I) την διαδικασία της έγκαιρης προειδοποίησης,
- II) την εξέταση διακρατικών καταγγελιών² (άρθρο 11), ή
- III) τις ατομικές³ καταγγελίες⁴

Τέλος, η Επιτροπή στην προσπάθειά της να διευκολύνει τα κράτη μέλη στην καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων της, ερμηνεύει το περιεχόμενο των διατάξεων της Σύμβασης δημοσιεύοντας τα περίφημα «Γενικά Σχόλια ή Συστάσεις» για συγκεκριμένα ζητήματα και οργανώνει θεματικές συζητήσεις.⁵

3. Περιεχόμενο της Σύμβασης- Η Αρχή της Απαγόρευσης των Διακρίσεων

Αποτελώντας ένα διεθνές κείμενο με πολλά συμβαλλόμενα κράτη-μέλη, η Σύμβαση δημιουργεί ένα πλέγμα αμοιβαίων υποχρεώσεων και δικαιωμάτων μεταξύ των συμβαλλόμενων σε αυτή κρατών-μερών, όπως προσδιορίζονται και με βάση τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί.

Η βασική αρχή ωστόσο που εμπεριέχεται και διαπνέει όλη τη Σύμβαση, η απαγόρευση των φυλετικών διακρίσεων, φαίνεται ότι έχει ακολουθήσει μία αυτοτελή εξελικτική πορεία στο πεδίο του διεθνούς δικαίου, που την κατέστησε κανόνα αυξημένης νομικής ισχύος και αποτελεί βασική αρχή σε όλες τις διεθνείς συμβάσεις.

² Άρθρο 11 της Σύμβασης

³ Άρθρο 14 της Σύμβασης

⁴ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία»- Εκδόσεις Σάκκουλα- 2016, σελ.200-208

⁵ <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/>

Επομένως, όπως δέχεται και η Επιτροπή, η απαγόρευση των φυλετικών διακρίσεων συνιστά **κανόνα αναγκαστικού δικαίου**⁶, δηλαδή κανόνα διεθνούς δικαίου που δεν επιδέχεται καμία αναστολή και από τον οποίο δεν επιτρέπεται καμία παρέκκλιση.⁷

4. Το άρθρο 1 και το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης

[Άρθρο 1⁸]

(Σε νεοελληνική απόδοση)

«Παράγραφος 1. Στη παρούσα Σύμβαση, ο όρος «φυλετική διάκριση» υπονοεί κάθε διάκριση, εξαίρεση, παρεμπόδιση ή προτίμηση βασισμένη επί της φυλής, του χρώματος, της καταγωγής ή της εθνικής ή εθνολογικής προέλευσης με το σκοπό ή το αποτέλεσμα εκμηδενίσεως ή διακινδύνευσης της αναγνώρισης, απόλαυσης ή άσκησης, υπό όρους ισότητας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, μορφωτικό ή οποιονδήποτε άλλον τομέα του δημοσίου βίου.

Παράγραφος 2. Η παρούσα Σύμβαση δεν έχει εφαρμογή προκειμένου για διακρίσεις, εξαιρέσεις, παρεμποδίσεις ή προτιμήσεις που λαμβάνουν χώρα από Κράτος μέλος που συμμετέχει στην παρούσα Σύμβαση μεταξύ των υπηκόων και μη υπηκόων του.

Παράγραφος 3. Καμία από τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί πως επηρεάζει με οποιονδήποτε τρόπο, τις διατάξεις της νομοθεσίας των Κρατών μελών, τα οποία συμμετέχουν στην παρούσα Σύμβαση, και οι οποίες αφορούν την εθνικότητα, τα πολιτικά δικαιώματα ή την πολιτογράφηση υπό τον όρον ότι οι διατάξεις αυτές δεν αποτελούν διάκριση σε σχέση με μία ορισμένη εθνικότητα.

Παράγραφος 4. Τα ειδικά μέτρα που λαμβάνονται μοναδικό σκοπό την εξασφάλιση της προόδου ορισμένων φυλετικών ή εθνολογικών ομάδων ή ατόμων που έχουν την ανάγκη τυχόν απαιτούμενης προστασίας, η οποία να παρέχει στις εν λόγω ομάδες ή τα άτομα αυτών την ίση απόλαυση ή άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή θεμελιωδών ελευθεριών, δεν πρέπει να ερμηνεύονται ότι αποτελούν φυλετική διάκριση, υπό τον όρο εντούτοις ότι τα μέτρα αυτά δεν θα έχουν ως συνέπεια την διατήρηση ειδικών δικαιωμάτων για τις φυλετικές ομάδες με διάφορους τρόπους και ότι δεν θα πρέπει να διατηρούνται σε ισχύ εφόσον επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι αντικειμενικοί σκοποί τους.»

Στο πρώτο άρθρο της Σύμβασης προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής της. Για τον προσδιορισμό αυτό ακολουθούνται 2 τρόποι, ο **θετικός**, μέσω της απόδοσης-διατύπωσης του ορισμού του όρου «φυλετική διάκριση», και ο **αρνητικός**, μέσω δηλαδή της απόδοσης των περιπτώσεων εκείνων που ρητά εξαιρούνται από τη συμβατική εμβέλεια της σύμβασης.

⁶ **Κανόνες αναγκαστικού δικαίου**= οι θεμελιώδεις κανόνες της (διεθνούς) έννομης τάξης. Δεν επιτρέπουν καμία απόκλιση, πραιτέρω διαμόρφωση ή αναστολή

⁷ Μιχάλης Βάγιας, όπως παραπάνω, σελ. 180 επ.

⁸ Μπορείτε να δείτε το πρωτότυπο κείμενο στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=4c2aff2b2>

4.1. Η έννοια της φυλετικής διάκρισης⁹ (Θετικός ορισμός)

▪ **Τι συνιστά φυλετική διάκριση;**

Διαβάζοντας το άρθρο 1 παράγραφος 1 βλέπουμε ότι ο όρος φυλετική διάκριση προσδιορίζεται με ιδιαίτερη ευρύτητα. Αυτό φαίνεται ότι αποτέλεσε συνειδητή επιλογή, καθώς αυτή η δημιουργία ενός καταλόγου με τα κριτήρια των διακρίσεων βοήθησε ιδιαίτερα να αποφευχθούν κενά στο πεδίο προστασίας της σύμβασης, ενώ ταυτόχρονα έδωσε λύση σε ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα. Συγκεκριμένα βοήθησε τους δημιουργούς της Σύμβασης να αποφύγουν την αποτύπωση φυλετικών κατατάξεων, οι οποίες θα νομιμοποιούσαν μία άποψη ανθρώπινης διαφορετικότητας, που έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, ώστε να δημιουργηθεί η άρνηση της απόλαυσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ορισμένες κατηγορίες προσώπων. Αντίθετα, με την επιλογή της παρούσας σύνταξης, η διάκριση ορίζεται ως δράση βάσει ορισμένων αντικειμενικών στοιχείων (φυλής, καταγωγής κλπ.) και έτσι κατέστη εφικτό να ξεπεραστούν επιχειρήματα σχετικά με την ίδια τη φύση αυτών των διαφορών.

Επιπλέον, ο όρος «φυλετική διάκριση», πέραν των διακρίσεων με βάση τη φυλή, επεκτείνεται και σε διακρίσεις λόγω χρώματος, καταγωγής, εθνικής ή εθνολογικής προέλευσης, ενώ καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, ανεξάρτητα από την προέλευση τους.¹⁰

Η Επιτροπή που συστήθηκε βάσει του άρθρου 9 της Σύμβασης, έχει να επιδείξει ιδιαίτερα σημαντικό έργο σχετικά με την ερμηνεία των όρων αυτών, ιδίως μέσω των Γενικών Συστάσεων, που απευθύνει προς τα συμβαλλόμενα κράτη μέρη. Έτσι, με την πάροδο των ετών έχουμε μία πληθώρα γενικών συστάσεων της επιτροπής που αφορούν για παράδειγμα:

-την προστασία των Ρομά¹¹,

--τη λήψη μέτρων από τα κράτη-μέρη για την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω καταγωγής.¹²

-την διακριτική μεταχείριση που υφίστανται άτομα αφρικανικής καταγωγής, που αποτυπώνεται ως δομική ανισότητα, και οφείλεται στο καθεστώς apartheid, και στη δουλεία, και τη λήψη μέτρων ιδίως στο χώρο της Εκπαίδευσης, ώστε να εξαλειφθούν

⁹ Μιχάλης Βάγιας όπως παραπάνω, σελ.179-180

¹⁰ Η Επιτροπή, παρά το γεγονός ότι δεν εμπίπτουν στα κριτήρια του άρθρου 1 οι διακρίσεις λόγω φύλου, έχει ασχοληθεί και με αυτές στη Γενική Σύσταση της XXV, με την οποία διακηρύσσει ότι θα προσπαθήσει να λάβει υπόψη της και το φύλο σε ζητήματα που αφορούν φυλετικές διακρίσεις.

General Recommendation XXV (25) on Gender Related Dimensions of Racial Discrimination
¹¹ Γενική Σύσταση XXVII (27) της Επιτροπής, για τη διάκριση σε βάρος των Ρομά/CERD General Recommendation XXVII on Discrimination Against Roma:
<http://www.refworld.org/pdfid/45139d4f4.pdf>

¹² Γενική Σύσταση XXVIX (29) της Επιτροπής, για το άρθρο 1/CERD General Recommendation XXVIX on article 1: <http://www.refworld.org/docid/4538830511.html>

τα στερεότυπα για τα άτομα αφρικανικής καταγωγής αλλά και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των ατόμων αυτών στην ανώτερη εκπαίδευση.¹³

Ο διαχωρισμός μεταξύ των διαφόρων κριτηρίων διακρίσεων σε συγκεκριμένες πραγματικές περιπτώσεις δεν είναι πάντα ευδιάκριτα οριοθετημένος. Έτσι, όσον αφορά το σύστημα των καστών¹⁴, υπήρξε διχογνωμία σχετικά με το αν αυτό πρέπει να υπαχθεί σε διάκριση με βάση την καταγωγή ή την φυλή και το νόημα του όρου διάκριση με βάση την καταγωγή.

4.2.1. Διακρίσεις εκτός του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης (Άρνητικός Ορισμός)

▪ Τι δεν συνιστά φυλετική διάκριση;

Στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης δεν εμπίπτουν διακρίσεις, εξαιρέσεις παρεμποδίσεις ή προτιμήσεις από τα κράτη μέρη μεταξύ των πολιτών τους και αλλοδαπών (άρθρο 1 παράγραφος 2), ενώ επίσης ρητά ορίζεται ότι καμία διάταξη της Σύμβασης δεν μπορεί να επηρεάσει την εθνική νομοθεσία των συμβαλλόμενων κρατών αναφορικά με την απονομή εθνικότητας, την πολιτογράφηση και την ιθαγένεια γενικότερα (άρθρο 1 παράγραφος 3). Η Επιτροπή υπογράμμισε ότι το άρθρο 1 παράγραφος 2 διακρίνει μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών, ενώ το άρθρο 1 παράγραφος 3 ότι μεταξύ αλλοδαπών δεν πρέπει να γίνεται διάκριση σε βάρος κάποιας συγκεκριμένης ιθαγένειας.¹⁵

❖ Σχετικό Νομολογιακό παράδειγμα: Η υπόθεση Dior κατά Γαλλίας

Στην υπόθεση Demba Talibe Dior κατά Γαλλίας (Αναφορά αρ. 2/1989), ο προσφεύγων ήταν ένας δικηγόρος, Σενεγαλέζος υπήκοος που ζούσε στη Γαλλία. Υποστήριξε ότι η Γαλλία παραβίασε τα δικαιώματά του σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, απορρίπτοντας προηγούμενη αίτησή του για παροχή αδείας άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος. Κατ' εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων, η Επιτροπή έκρινε ότι άρνηση αυτή, βασίστηκε στο γεγονός ότι ο κύριος Dior δεν είχε τη γαλλική υπηκοότητα. Επομένως, ο περιορισμός λόγω ιθαγένειας, που του επιβλήθηκε από το Γαλλικό κράτος στην άσκηση του επαγγέλματος του εντός της γαλλικής επικράτειας, συνιστούσε διάκριση με βάση την ιθαγένεια που ενέπιπτε στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της Σύμβασης και συνεπώς δεν επήλθε παραβίαση της Σύμβασης.

Παρόλα αυτά, σε κάθε περίπτωση, ο περιορισμός του άρθρου 1 παράγραφος 2 της Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί έτσι, ώστε να υπονομεύει τη βασική απαγόρευση των διακρίσεων, και ιδίως τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν

¹³ Γενική Σύσταση XXXIV (34) της Επιτροπής, για τη διάκριση σε βάρος των ατόμων αφρικανικής καταγωγής/CERD General Recommendation XXXIV (34) on racial discrimination against people of African descent <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/docs/CERD-C-GC-34.pdf>

¹⁴ **Κάστα** [< από την λατινική λέξη castus= καθαρός, αμόλυντος]: Μορφή κοινωνικής οργάνωσης, κυρίως στην Ινδία, στόχος της οποίας ήταν η διατήρηση της καθαρότητας των κοινωνικών ομάδων και η μη ανάμειξή τους. Κάθε κάστα ήταν μία κλειστή κοινωνική ομάδα, που προφύλασσε τα συμφέροντά της καθιστώντας δυσχερή ως ανέφικτη την είσοδο σε αυτήν νέων ατόμων που δεν προέρχονταν από τα ήδη υπάρχοντα μέλη της.

¹⁵ Γενική Σχόλιο XI(11) της Επιτροπής, για τους μη πολίτες (1993)

κατοχυρωθεί με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και τα δύο Σύμφωνα του ΟΗΕ.¹⁶

4.2.2. Διακρίσεις στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου¹⁷

Περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης, θεωρείται ότι συνάγεται άλλωστε και από την τελευταία φράση στο άρθρο 1 παράγραφος 1, που αναφέρεται σε διακρίσεις κατά δικαιωμάτων και ελευθεριών σε τομείς δημοσίου βίου. Το κύριο ζήτημα εδώ είναι αν η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη μέρη να λάβουν μέτρα μόνο αναφορικά με διακρίσεις που λαμβάνουν χώρα στη δημόσια, αλλά όχι στην ιδιωτική ζωή. Το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς ορισμένα κράτη έχουν λάβει τη θέση, ότι δυνάμει της διάταξης αυτής η Σύμβαση δεν επιβάλλει οποιαδήποτε υποχρέωση στα κράτη να θεσπίσουν νομοθεσία ή να λάβουν μέτρα όσον αφορά την συμπεριφορά ιδιωτών, πέρα από όσο προβλέπει η εθνική νομοθεσία.

Η Σύμβαση προβλέπει ωστόσο, ρητά την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να λάβουν επιπλέον κάθε κατάλληλο μέτρο κατά των διακρίσεων που πραγματοποιούνται από πρόσωπα ομάδες ή οργανώσεις. Η Επιτροπή από την πλευρά της έχει επισημάνει ότι, δεδομένου ότι οι ιδιωτικοί οργανισμοί επηρεάζουν τόσο την άσκηση των δικαιωμάτων όσο και την παροχή ευκαιριών, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι το αποτέλεσμα της δραστηριότητας τους δεν έχει ούτε το σκοπό, ούτε το αποτέλεσμα της δημιουργίας ή της διαίωνισης των φυλετικών διακρίσεων.

❖ Σχετικό Νομολογιακό παράδειγμα: Stephen Hagan κατά Αυστραλίας¹⁸

Ο Stephen Hagan, ακτιβιστής Αβοριγινικής καταγωγής ισχυρίστηκε ότι μία πινακίδα σε ένα γήπεδο ποδοσφαίρου σε μία περιφέρεια της Αυστραλίας, η οποία έφερε «Nigger» («Αράπης») τις υποχρεώσεις της Αυστραλίας στο πλαίσιο ICERD. Η λέξη αναφέρονταν σε μια εξέδρα που πήρε το όνομα της από έναν διάσημο Καυκάσιο παίκτη του ράγκμπι της δεκαετίας του 1920, που ήταν παγκοσμίως γνωστός με το ψευδώνυμο αυτό. Έτσι λοιπόν, το γεγονός ότι μία ιδιωτική αθλητική οργάνωση ήταν υπεύθυνη για την ανάρτηση και επίδειξη αυτής της πινακίδας με προσβλητικό περιεχόμενο δεν εμπόδισε την Επιτροπή να συστήσει στην Αυστραλιανή Κυβέρνηση την αφαίρεση της.

Το πρόβλημα, επομένως, της εξαίρεσης αυτής, οδήγησε την Επιτροπή αργότερα¹⁹, να υιοθετήσει την άποψη ότι η διαφορετική μεταχείριση βάσει της εθνικότητας ή μεταναστευτικής κατάστασης θα συνιστά απαγορευμένη διάκριση από τη Σύμβαση, αν εξεταζόμενα υπό το φως των αρχών και των σκοπών της Σύμβασης, τα κριτήρια δεν εφαρμόζονται για θεμιτό σκοπό και δε είναι ανάλογα προς την επίτευξη αυτού του σκοπού. Εφόσον το συμβαλλόμενο κράτος έχει θεσπίσει ένα άρτιο νομικό

¹⁶ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία»- Εκδόσεις Σάκκουλα- 2016, σελ. 183

¹⁷ Μιχάλης Βάγιας, όπως παραπάνω, σ.184

¹⁸ Υπόθεση Stephen Hagan κατά Αυστραλίας, Communication No. 26/2002, 20 March 2002, CERD/C/62/D/26/2002, παρ.4.5,7.3,8.

¹⁹ Γενικό Σχόλιο XXX

πλαίσιο, η διαφορετική μεταχείριση ανόμοιων καταστάσεων που αιτιολογείται επαρκώς από τον νομοθέτη δεν συνιστά παραβίαση της σύμβασης.

4.2.3. Άμεση και έμμεση διάκριση

Η αρχή της απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επί «ίσοις όροις»²⁰ είναι αναπόσπαστο κομμάτι της απαγόρευσης από τη Σύμβαση των διακρίσεων λόγω φυλής, χρώματος, καταγωγής, και εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης. Οι «λόγοι» των διακρίσεων έχουν επεκταθεί στην πράξη από την έννοια της «αλληλεπικάλυψης» σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή εξετάζει τις περιπτώσεις των διπλών ή πολλαπλών διακρίσεων - όπως οι διακρίσεις λόγω φύλου ή θρησκείας - όταν η διάκριση βάσει αυτών φαίνεται να εμφανίζεται ως συνδυασμό με έναν λόγο ή λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της Σύμβασης.

Η διάκριση βάσει της Σύμβασης καλύπτει τόσο την σκόπιμη ή εκ προθέσεως διάκριση (σε υποκειμενικό δηλαδή επίπεδο) όσο και την έμπρακτη διάκριση (αντικειμενικό επίπεδο). Η διάκριση στοιχειοθετείται επομένως όχι μόνο από το αδικαιολόγητο "μιας διαφοροποίησης, ενός αποκλεισμού ή περιορισμού», αλλά και από το αδικαιολόγητο "μιας προτίμησης", καθιστώντας ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι τα κράτη μέρη θα πρέπει διακρίνουν τα «ειδικά μέτρα» από τις αδικαιολόγητες προτιμήσεις.

Στον πυρήνα της έννοια των διακρίσεων, η Επιτροπή παρατήρησε ότι η διαφορετική μεταχείριση θα "συνιστά διάκριση, εφόσον τα κριτήρια για μια τέτοια διαφοροποίηση, που κρίνονται υπό το πρίσμα των στόχων και σκοπών της σύμβασης, δεν εφαρμόζονται, σύμφωνα με ένα θεμιτό σκοπό, και δεν είναι ανάλογες προς την επίτευξη αυτού του σκοπού».²¹ Ως λογικό επακόλουθο της αρχής αυτής, προκύπτει ότι «η διαφοροποίηση της μεταχείρισης δεν συνιστά διάκριση, εφόσον τα κριτήρια για μια τέτοια διαφοροποίηση, τα οποία κρίνονται με βάση τους στόχους και τους σκοπούς της σύμβασης, είναι νόμιμα».²² Ο όρος «μη διάκριση» δεν σημαίνει την αναγκαιότητα της ομοιόμορφης μεταχείρισης όταν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην κατάσταση μεταξύ ενός ατόμου ή μιας ομάδας και ένα άλλο, ή, με άλλα λόγια, εάν υπάρχει αντικειμενική και εύλογη αιτιολόγηση για τη διαφορετική μεταχείριση. Η αντιμετώπιση με σε ίσο τρόπο πρόσωπων ή ομάδες των οποίων η κατάσταση είναι αντικειμενικά διαφορετική θα συνιστά θετική διάκριση, όπως και η άνιση μεταχείριση των προσώπων των οποίων η κατάσταση των είναι αντικειμενικά η ίδια. Επιπλέον, η εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά των ομάδων.

Συνοψίζοντας:

φυλετική διάκριση= σκοπός/πρόθεση διάκρισης+ έμπρακτη εκδήλωση αυτής.

²⁰ Άρθρο 5 της Σύμβασης

²¹ Γενική Σύσταση αρ. 30 (2004) σχετικά με τις διακρίσεις σε βάρος μη πολιτών

²² Γενική σύσταση αρ. 14 (1993) σχετικά με το άρθρο 1, παράγραφος 1/General Recommendation XIV on Art. 1 par.1

Επιπλέον εννοιολογικά στοιχεία της:

-η **μη δικαιολογημένη διαφοροποίηση** που μπορεί να εκδηλωθεί: **θετικά** (ως προτίμηση) [π.χ. μεταξύ 5 ατόμων διαφορετικής εθνικότητας προτιμάται ο 1 ή περισσότεροι] ή **αρνητικά** (ως αποκλεισμός ή περιορισμός) [πχ. μεταξύ 5 ατόμων διαφορετικής εθνικότητας και αποκλείεται ο ένας ή περισσότεροι]

-η **μη συνδρομή κριτηρίων που θα δικαιολογούσαν μία τέτοια διαφοροποίηση**.

Επειδή δεν υπάρχει ισότητα όπου δεν υπάρχει ομοιότητα καταστάσεων, η ίση αντιμετώπιση ανόμοιων καταστάσεων επιφέρει το αντίθετο του επιθυμητού αποτελέσματος, δηλαδή ανισότητα, και άρα διάκριση.

Επομένως,

άμεση διάκριση υπάρχει όταν έχουμε διαφορετική αντιμετώπιση όμοιων καταστάσεων

ενώ

έμμεση διάκριση υπάρχει όταν έχουμε ίδια αντιμετώπιση διαφορετικών καταστάσεων

Συμπέρασμα: Γι' αυτό απαιτείται, όταν λαμβάνονται μέτρα, να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας.

4.3. Apartheid και κοινωνικός διαχωρισμός²³

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης, καταδικάζονται οι πρακτικές κοινωνικού διαχωρισμού και το φαινόμενο του apartheid²⁴. Παρά την κατάρρευση του συστήματος απαρτχάιντ στην Νότια Αφρική, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Επιτροπή έχει σημειώσει ότι το άρθρο αυτό εξακολουθεί να διατηρεί τη σημασία του, καθώς περιλαμβάνει και αφορά περιστάσεις κοινωνικού διαχωρισμού ή απομόνωσης (segregation) σε όλα τα κράτη, ανεξάρτητα από το αν ο διαχωρισμός αυτός είναι εσκεμμένος ή όχι και αν τελείται από ιδιώτες ή το κράτος. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Επιτροπή σχετικά με τη στέγαση, σε πολλές πόλεις παρατηρείται το φαινόμενο σε ορισμένες περιοχές οι κάτοικοι να ανήκουν αποκλειστικά σε συγκεκριμένης ομάδες, γεγονός το οποίο αποτελεί συνδυασμό της κακής ίσως οικονομικής τους κατάστασης, της φυλετικής τους ή και άλλης ταυτότητας, με αποτέλεσμα να υπάρχει ζήτημα ύπαρξης μορφής απαγορευμένης διάκρισης. Ως εκ τούτου, η κοινωνική απομόνωση, που απαγορεύεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης, μπορεί να τελεστεί χωρίς άμεση συμμετοχή των κρατικών αρχών.

²³ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία»- Εκδόσεις Σάκουλα- 2016, σελ.189

²⁴ **apartheid** [< απο την λέξη apart (ξεχωριστά) + το επίθεμα -heid]: πολιτική φυλετικού διαχωρισμού, δομημένης, ή οργανωμένης ή συστηματικής διάκρισης μεταξύ των διαφορετικών φυλετικών ομάδων. Εφαρμόστηκε στο κράτος της Νοτίου Αφρικής ως το 1990 και είχε ως στόχο τον κοινωνικό αποκλεισμό του μαύρου πληθυσμού.

5. Οι υποχρεώσεις των κρατών μερών

5.1. Γενικές υποχρεώσεις²⁵

Τα συμβαλλόμενα²⁶ στην εν λόγω Σύμβαση Κράτη αναλαμβάνουν μία γενική υποχρέωση, δηλαδή να ακολουθήσουν με κάθε κατάλληλο μέσο και χωρίς χρονοτριβή μία πολιτική που θα τείνει στην εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων και θα ευνοεί τη συνεννόηση μεταξύ όλων των φυλών. Το νόημα της υποχρέωσης αυτής, είναι ότι τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται α) να μην καταφεύγουν σε ενέργειες ή πρακτικές φυλετικών διακρίσεων, β) να μην υποστηρίζουν φυλετικές διακρίσεις από οποιοδήποτε πρόσωπο ή οργανισμό, και γ) να αναθεωρήσουν την εθνική τους νομοθεσία και τις τοπικές πρακτικές και πολιτικές ώστε να εξαιρεθούν νόμοι, πρακτικές και κανονισμοί που έχουν φύση ή συνέπεια διακριτική.

Ιδιαίτερη σημασία έχει δ) η υποχρέωση των κρατών μελών να απαγορεύσουν και να δώσουν τέλος σε φυλετική διάκριση που ενεργείται από πρόσωπα, ομάδες ή οργανώσεις με κάθε κατάλληλο μέτρο. Η διάταξη είναι η πιο σημαντική της Σύμβασης, καθώς προβλέπει ρητά μία υποχρέωση άμεσα εφαρμοστέα, όχι απλώς μία προγραμματικού χαρακτήρα δήλωση.

❖ Νομολογιακό παράδειγμα: Ziad Ben Habassi κατά Δανίας²⁷

Ο Τυνησιακής καταγωγής Ziad Ben Habassi ήταν ένας νόμιμος κάτοικος και εργαζόμενος στη Δανία, ο οποίος πήγε σε μία αντιπροσωπεία αυτοκινήτων να αγοράσει ένα αυτοκίνητο. Η πωλήτρια εταιρία του προσέφερε τη δυνατότητα να αγοράσει ένα αυτοκίνητο με δάνειο από ιδιωτική τράπεζα, η οποία ωστόσο αρνήθηκε να του το χορηγήσει, γιατί δεν είχε την Δανέζικη υπηκοότητα, μολονότι όπως προαναφέρθηκε, εργαζόταν και κατοικούσε νόμιμα στη χώρα. Η Τράπεζα δήλωσε ότι αυτή ήταν μία πάγια πολιτική της, που είχε στόχο την διασφάλιση της αποπληρωμής των δανείων της.

Η Επιτροπή, εν προκειμένω έκρινε ότι η Δανία είχε την υποχρέωση να διεξάγει κατάλληλη έρευνα (initiate a proper investigation) προκειμένου να ανακαλύψει τους αληθινούς λόγους της πολιτικής αυτής της Τράπεζας έναντι αλλοδαπών κατοίκων, ώστε να διαπιστωθεί αν είναι εφαρμοστέα τα κριτήρια του άρθρου 1 παράγραφος 1 της Σύμβασης.

5.2. Τα ειδικά μέτρα²⁸

Η Σύμβαση²⁹ προβλέπει, επίσης, ρητά την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να λάβουν ειδικά και συγκεκριμένα μέτρα, για να διασφαλίσουν την επαρκή προστασία και ανάπτυξη ομάδων, ώστε να τους εγγυηθούν πλήρη και ίση απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

²⁵ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία», σελ.187-188

²⁶ Άρθρο 2

²⁷ Υπόθεση Ziad Ben Ahmed Habassi κατά Δανίας, Communication No. 10/1997, 19 March 1997, CERD/C/54/D/10/1997, παρ.9.3.

²⁸ Μιχάλης Βάγιας όπως παραπάνω, σελ.188

²⁹ (Άρθρο 1 παρ.4 και Άρθρο 2 παρ.2 της Σύμβασης)

Το σκεπτικό επομένως, των ειδικών μέτρων βασίζεται στην αρχή ότι οι νόμοι, οι πολιτικές και οι πρακτικές που υιοθετούνται και υλοποιούνται προκειμένου για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση απαιτούν συμπλήρωση, όταν οι περιστάσεις το δικαιολογούν, με την λήψη προσωρινών ειδικών μέτρων με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι οι μειονεκτούσες ομάδες απολαύουν πλήρως και ισότιμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Τα ειδικά μέτρα είναι ένα στοιχείο στο σύνολο των διατάξεων της Σύμβασης αφιερωμένο στην επίτευξη του στόχου της εξάλειψης των φυλετικών διακρίσεων, η επιτυχής υλοποίηση του οποίου απαιτεί την πιστή εφαρμογή όλων των διατάξεων της.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα αυτά, ωστόσο, δεν επιτρέπεται να έχουν ως συνέπεια τη διατήρηση άνισων ή χωριστών δικαιωμάτων για διαφορετικές ομάδες όταν οι σκοποί για τους οποίους ελήφθησαν έχουν πραγματοποιηθεί. Τη ρύθμιση αυτή επικαλούνται συνήθως τα συμβαλλόμενα κράτη, όταν αναφέρουν στην Επιτροπή μέτρα που λαμβάνουν προκειμένου να ενισχύσουν την ανάπτυξη ορισμένων ομάδων.

5.3. Υποχρέωση παροχής έννομης προστασίας σε θύματα διακρίσεων³⁰

Ακόμη, η Σύμβαση³¹ προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μερών να παρέχουν σε κάθε πρόσωπο εντός της δικαιοδοσίας τους αποτελεσματική έννομη προστασία ενώπιον των εθνικών αρμόδιων δικαστηρίων και αρχών, καθώς και να αναγνωρίσουν νομικά το δικαίωμα όσων έχουν υποστεί ζημία από απαγορευμένη διάκριση να απαιτήσουν από τα εθνικά δικαστήρια αποκατάσταση ή αποζημίωση. Το γεγονός δε, ότι τα συμβαλλόμενα κράτη παρέχουν σπάνια συνολικές πληροφορίες επί της εφαρμογής του άρθρου αυτού, έχει οδηγήσει την Επιτροπή στην υιοθέτηση μίας συνήθους σύστασης προς αυτά με την οποία τα καλεί να καταθέσουν στην επόμενη έκθεση τους στατιστικά στοιχεία για τις σχετικές δικαστικές διαδικασίες.

❖ Σχετικό Νομολογιακό παράδειγμα: Dragan Durmic κατά Σερβίας & Μαυροβουνίου

Αντικείμενο της εν λόγω υπόθεσης αποτέλεσε η καταγγελία του Ρομά Dragan Durmic³², στον οποίο δεν επιτράπη η είσοδος σε νυχτερινό κέντρο διασκέδασης, μολονότι η εμφάνιση και συμπεριφορά του ήταν κόσμια, με την αιτιολογία ότι επρόκειτο για «κλειστή συνέντευξη» για την οποία απαιτούνταν πρόσκληση.

Οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στον αρμόδιο Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, υποστηρίζοντας ότι υπέστησαν απαγορευμένη από τη Σύμβαση διάκριση, αλλά οι έρευνες έφθασαν σε αδιέξοδο. Κι αυτό διότι οι αστυνομικοί δεν ακολούθησαν τις εντολές του Εισαγγελέα για να αναγνωρίσουν τα πρόσωπα που απέκλεισαν την είσοδο στους προσφεύγοντες εκείνο το βράδυ, ενώ λόγω της παρέλευσης του χρόνου το αδίκημα παραγράφηκε.

³⁰ Μιχάλης Βάγιας □ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία» σελ. 192-193

³¹ Άρθρο 6

³² Υπόθεση Dragan Durmic κατά Σερβίας και Μαυροβουνίου, Communication No. 29/2003, 8 March 2006, CERD/C/68/D/29/2003, παρ.2.2

Η Επιτροπή, εν προκειμένω έκρινε ότι, αν και διαβάζοντας κανείς τη Σύμβαση θα υποστήριζε την άποψη ότι πρέπει πρώτα να διαπιστωθεί η ύπαρξη της πράξης της απαγορευμένης διάκρισης, ώστε να τεθεί σε εφαρμογή η υποχρέωση παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, ωστόσο αυτή η ερμηνεία θα δημιουργούσε προβλήματα εφαρμογής. Έτσι, τα συμβαλλόμενα κράτη μέρα, έχουν την υποχρέωση να παρέχουν το δικαίωμα σε έννομη προστασία, όταν το φερόμενο ως θύμα έχει να παρουσιάσει έναν υποστηρίξιμο (arguable) ισχυρισμό. Δεδομένου λοιπόν, ότι ο ισχυρισμός ήταν υποστηρίξιμος στην προκειμένη περίπτωση, οι αρχές της Σερβίας δεν ερεύνησαν ως όφειλαν, αποτελεσματικά την υπόθεση και ως εκ τούτου παραβιάστηκε το άρθρο 6 της Σύμβασης. Αντίστοιχο σκεπτικό ακολουθήθηκε στις υποθέσεις Saada Mohamad Adam³³ κατά Δανίας και Mahali Dawas& Yousef Shave κατά Ολλανδίας.

5.4. Η υποχρέωση λήψης μέτρων στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και των πληροφοριών³⁴

Πολύ σύντομα έγινε αντιληπτό από την διεθνή κοινότητα, ότι η κατασταλτική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των φυλετικών διακρίσεων, δεν επαρκούσαν από μόνα τους για την ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος. Έτσι, λοιπόν προβλέφθηκε η διάταξη του άρθρου 7, σύμφωνα με την οποία τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν άμεσα και αποτελεσματικά μέτρα ιδιαίτερα στους τομείς της διδασκαλίας, της εκπαίδευσης επιμόρφωσης και των πληροφοριών. Στόχος των μέτρων αυτών είναι η καταπολέμηση των προλήψεων που τροφοδοτούν τις φυλετικές διακρίσεις και η προώθηση της κατανόησης και της ανεκτικότητας στη διαφορετικότητα, καθώς και οι σκοποί και αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ, της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ), της Διακήρυξης κατά των Φυλετικών Διακρίσεων και της ίδιας της Σύμβασης.

Το άρθρο 7 επομένως επιτάσσει την παροχή εκπαίδευσης, που καταπολεμά τον ρατσισμό και καλλιεργεί τη διαφυλετική ανεκτικότητα. Η υποχρέωση αυτή εκπαίδευσης δεν εκτείνεται μόνο στο μαθητικό κοινό, αλλά συνολικά στην εκπαιδευτική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του εκπαιδευτικού προσωπικού αλλά και συνολικά του ανθρώπινου δυναμικού των δημοσίων υπηρεσιών, ώστε το τελευταίο να εξασκεί ορθά τα καθήκοντα του, σύμφωνα με όσα επιτάσσει η Σύμβαση.

Η ίδια η Επιτροπή, έχει διατυπώσει στα πλαίσια του άρθρου 7 τη Γενική Σύσταση XIII, για την εκπαίδευση των οργάνων επιβολής του νόμου και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτή, η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέρη να αναθεωρήσουν και να βελτιώσουν την εκπαίδευση των οργάνων επιβολής του νόμου

³³ Υπόθεση Saada Mohamad Adam vs. Denmark, C/77/D/43/2008 Απόφαση 21/09/2010

³⁴ Μιχάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία» σελ.194-195

(αστυνομία, δικαστικές αρχές κοκ.) και να αναφέρουν στις εκθέσεις τους σχετικές πληροφορίες.

Τέλος, στο άρθρο 7 εντάσσονται και τα ενημερωτικά μέτρα για την καταπολέμηση του ρατσισμού και το σεβασμό της διαφορετικότητας, καθώς και αντίστοιχες ενέργειες για την προώθηση της διαπολιτισμικής ανοχής και κατανόησης.

6. Τα δικαιώματα που εγγυάται η Σύμβαση

Η αρχή της μη διάκρισης, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της Σύμβασης, προστατεύει την απόλαυση επί «ίσοις όροις» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών "στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα της δημόσιας ζωής" .

Ο κατάλογος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων³⁵ στα οποία η αρχή αυτή εφαρμόζεται δυνάμει της Σύμβασης δεν είναι κλειστός και εκτείνεται σε κάθε τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτοί καθορίζονται από τη δημόσια εξουσία στο κάθε συμβαλλόμενο κράτος. Η αναφορά στη δημόσια ζωή δεν περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης σε πράξεις της δημόσιας διοίκησης, αλλά πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των διατάξεων της Σύμβασης που επιτάσσει την λήψη μέτρων από τα κράτη μέρη για την αντιμετώπιση των φυλετικών διακρίσεων "από οποιαδήποτε πρόσωπο, ομάδα ή οργανισμό".

7. Ερωτήματα προς ανάπτυξη:

- ❖ Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν τα κατάλληλα επιπλέον μέτρα που θα μπορούσαν να λάβουν τα κράτη-μέρη της Σύμβασης, για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, στο τομέα της Εκπαίδευσης;
- ❖ Έστω ότι πέντε (5) αλλοδαποί πολίτες, εγκαθίστανται μόνιμα σε μία χώρα- μέρος της Σύμβασης (πχ. την Ιταλία). Ένας Κινέζος, μία Γαλλίδα, μία Βραζιλιάννα, ένας Γκανέζος και ένας Νεο-Ζηλανδός. Ποια πιστεύετε ότι θα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση και συμπεριφορά απέναντι τους, εκ μέρους του κράτους μέρους (π.χ. της Ιταλίας), των τοπικών αρχών αλλά και των ντόπιων κατοίκων, ώστε να μην παραβιάζεται η Σύμβαση;

8. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

- 1) Τα πρωτότυπα κείμενα των Γενικών Σχολίων που είναι διαθέσιμα στον παρακάτω σύνδεσμο:
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx
- 2) Η μηχανή αναζήτησης σχετικά με το ποιες διεθνείς συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει υπογράψει και κυρώσει κάθε κράτος-μέλος του ΟΗΕ. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο αν συγκεκριμένο κράτος έχει υπογράψει και κυρώσει το Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων
<http://indicators.ohchr.org/>
- 3) Χάρτης των χωρών που έχουν υπογράψει και κυρώσει την Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων
<http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CERD/StatRatCERD.pdf>

³⁵ Άρθρο 5 της Σύμβασης

- 4) Οι εκθέσεις της Επιτροπής για τα κράτη μέρη (με έμφαση κάθε εμπειρογνώμονος στο κράτος το οποίο εκπροσωπεί στην Επιτροπή) που είναι διαθέσιμες στο:
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=6
- 5) Οι ηλεκτρονικοί σύνδεσμοι που παρατίθενται στις υποσημειώσεις που είναι ενσωματωμένες στο κείμενο του Οδηγού Μελέτης.

9. Βιβλιογραφία:

- ❖ Μιγάλης Βάγιας- Η σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων- στο: Π. Νάσκου Περράκη- «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία & Νομολογία»- Εκδόσεις Σάκουλα- 2016, σελίδες 174-208
- ❖ Γενική Σύσταση Αρ. 32(2009 της Επιτροπής για την εξάλειψη των Φυλετικών διακρίσεων)- «Η έννοια και το πεδίο εφαρμογής των ειδικών μέτρων της Διεθνούς Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων»
- ❖ Γενική Σύσταση της Επιτροπής για την εξάλειψη των Φυλετικών διακρίσεων αρ. XXVII (27), για τη διάκριση σε βάρος των Ρομά/CERD General Recommendation XXVII on Discrimination Against Roma:
<http://www.refworld.org/pdfid/45139d4f4.pdf>
- ❖ Γενική Σύσταση της Επιτροπής για την εξάλειψη των Φυλετικών διακρίσεων XXVIX (29), για το άρθρο 1/CERD General Recommendation XXVIX on article 1: <http://www.refworld.org/docid/4538830511.html>
- ❖ Γενική Σύσταση της XXXIV (34), για τη διάκριση σε βάρος των ατόμων αφρικανικής καταγωγής /CERD General Recommendation XXXIV (34) on racial discrimination against people of African descent
<http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/docs/CERD-C-GC-34.pdf>
- ❖ Γενικό Σχόλιο της XI(11), για τη διάκριση σε βάρος μη πολιτών (1993) όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το Γενικό Σχόλιο XX (30) του 2002 /CERD General Recommendation XXX on Discrimination Against Non-Citizens:
<http://www.refworld.org/docid/45139e084.html>